

T.C.
KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI
TÜRKİYE KÜLTÜR PORTALI PROJESİ

Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY

2009
ANKARA

9. ŞEHİTLİK VE ŞEHİTLİKLER

Anahtar Kelimeler: Yurtıcı Şehitlikler, Şuhut Şehitliği, Büyük Taarruz Şehitliği, Cebeci Askerî Şehitliği, Sakarya Şehitler Anıtı, İnönü Şehitliği, Kireçtepe Şehitliği, 57nci Alay Şehitliği, Yahya Çavuş Anıtı ve Halil İbrahim Mezarlığı, Alçıtepe (Kirte) Şehitliği, Edirnekapı Şehitliği, Anıt, Mezarlık

Türk Milleti'nin egemenliği, vatanı, varlığı, dinî inançları, kültürü uğruna savaşırken veya çaba sarf ederken hayatını kaybeden kimseleri milletçe şehit olarak nitelendiririz. İslâmî inançlarımızda bu kutsal mücadelede hayatını kaybeden yani şehit olan kimseler Tanrı'nın buyruğu ile doğrudan cennete alınırlar. Bu yüce mertebeye yani şehitliğe ulaşanlar, egemenlik, vatan ve din uğruna savaşanlar ile yüksek ülkeler uğrunda can verenlerdir. Türk tarihi bu bakımdan milyonlarla ifade edilebilecek âdetâ bir şüheda tarihidir.

Türk Milleti yok olmasın, egemenliğini sürdürsün, vatanında hür ve bağımsız yaşasın dierek bu uğurda en büyük servetleri olan canlarını fedadan çekilmeyen şehitlerimiz için gerek yurt içinde ve gerekse yabancı ülkelerde devletimizin veya o ülkelerde yaşayan Türkler'in gayretleriyle şehitlikler oluşmuştur. Bu türden şehitlerimizden bazı örnekleri şu şekilde verebiliriz.

9.1. Yurtıcı Şehitlikler

9.1.1. Şuhut Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: Afyon

Şehitliğin ismi: Şuhut Şehitliği

Şehitliğin yeri: Şuhut

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1971

Bakımdan sorumlu makam: Garnizon Komutanlığı

Şehit sayısı: Bilinmemektedir

Şehitlik hakkında bilgi: İstiklâl Savaşı'nda şehit olan askerlerimiz için yaptırılmıştır. 26 Ağustos 1922 tarihinde Büyük Taarruz ve daha önceki muharebelerde yaralanan, hastalanan Türk subay ve erleri Şuhut'a getirilmiş ve bugün kullanılmakta olan büyük camide ilk tedavileri yapılarak iyi olanlar tekrar cepheye gönderilmiştir. Şehitler şimdiki demirciler karşısındaki mezarlıklara gömülmüştür. Daha sonra hâlen şehitlik olarak kullanılan arsaya nakledilmiş ve anılarına bir anıt yapılarak üzerine **"İstiklâl Harbinin Sayın Ölüleri"** kitabesi yazılmıştır.

9.1.2. Büyük Taarruz Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: Afyon

Şehitliğin ismi: Büyük Taarruz Şehitliği

Şehitliğin yeri: Sincanlı-Akören köyü

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1993

Bakımdan sorumlu makam: Başkomutan Tarihî Millî Park Müdür

Şehit Sayısı: 500

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlik, 26 Ağustos 1922 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti'nin temelinin atıldığı, Türk Ulusu'nun ebediyen özgürlüğe kavuştuğu Büyük Taarruz'da şehit düşen yüce kahramanlarımıızın adına yapılmıştır.

9.1.3. Cebeci Askerî Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: Ankara

Şehitliğin ismi: Cebeci Askerî Şehitliği

Şehitliğin yeri: Cebeci semti

Şehitliğin yapıldığı tarih: 31 Temmuz 1936

Bakımdan sorumlu makam: M.S.B. Personel Dairesi Başkanlığı Devlet Mezarları Müdürlüğü-Ankara

Şehit sayısı: 810

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlikte, Kara, Deniz ve Hava Kuvvetleri Komutanlıkları ile Jandarma Genel Komutanlığı ve Sahil Güvenlik Komutanlığı'na mensup şehitlerin mezarları yer almaktadır. 1452 mezar kapasitelidir.

9.1.4. Sakarya Şehitler Anıtı

Şehitliğin bulunduğu il: Ankara

Şehitliğin ismi: Sakarya Şehitler Anıtı

Şehitliğin yeri: Polatlı

Şehitliğin yapıldığı tarih: 29 Ekim 1973

Bakımdan sorumlu makam: Topçu ve Füze Okulu Komutanlığı-Polatlı

Şehit sayısı: 140

Şehitlik hakkında bilgi: Anıtın yapımına 11 Kasım 1969'da başlanmış ve 29 Ekim 1973'te törenle ziyarete açılmıştır. Bu anıt Polatlı'nın 1 km kuzyebatısında bulunan Şehitlerkaşı Kara

Tepe üzerinde kurulmuştur. Şehitlerkaşı Kara Tepe İstiklâl Savaşı'nda düşmanın ulaşabildiği son noktadır. Sakarya Şehitler Anıtı üç bölümden oluşur: Anıt gövdesi, heykel ve müze.

9.1.5. İnönü Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: Bilecik

Şehitliğin ismi: İnönü şehitliği

Şehitliğin yeri: Bozüyük-Suludere Mevkii

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1922

Bakımdan sorumlu makam: Garnizon Komutanlığı

Şehit sayısı: 141

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlik, İstiklâl Savaşı ve İnönü muharebelerinde şehit düşen askerlerimiz adına, temsilî bir mezar ve ortasında anıt olarak yapılmıştır.

9.1.6. Kireçtepe Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: Çanakkale

Şehitliğin ismi: Kireçtepe şehitliği

Şehitliğin yeri: Büyük Anafartalar Köyü-Karakol Dağı

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1915

Bakımdan sorumlu makam: Millî Parklar Müdürlüğü

Şehit sayısı: 324

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlik, Ağustos 1915 tarihinde İngiliz kuvvetlerine karşı savaşan Gelibolu ve Bursa Jandarma Taburlarının şehit askerleri adına yaptırılmıştır.

9.1.7. 57nci Alay Şehitliği

Bulunduğu il: Çanakkale

Şehitliğin ismi: 57nci Alay Şehitliği

Şehitliğin yeri: Eceabat-Kanlısırt-Conkbayırı yolunda

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1992

Bakımdan sorumlu makam: Millî Park Müdürlüğü

Şehit sayısı: 567 (52 subay, 515 erbaş ve er)

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlik, Çanakkale muharebelerinde personelinin tamamı şehit olan, ünlü “**Şehitler Alayı**” 57nci Alay adına yaptırılmıştır. Dünya askerlik tarihinin en kahraman birliği 57nci Alay, Aruburnu muharebelerinde İngiliz, Anzak ve Fransız birliklerine mensup 25.000 kişilik kuvvete karşı büyük bir kahramanlık örneği göstererek, Alay Komutanı’ndan, son neferine kadar şehit vermiş, fakat düşmanına geçit vermemiştir. 57nci Alay şehitliğinin yanında Mehmetçiği simgeleyen bir Mehmetçik Heykeli vardır.

9.1.8. Yahya Çavuş Anıtı ve Halil İbrahim Mezarlığı

Şehitliğin bulunduğu il: Çanakkale

Şehitliğin ismi: Yahya Çavuş Anıtı ve Halil İbrahim Mezarlığı

Şehitliğin yeri: Seddülbahir köyü-Göztepe mevkiiinde

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1962

Bakımdan sorumlu makam: Milli Park Müdürlüğü

Şehit sayısı: 64

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlik, Ezineli Yahya Çavuş ve emrindeki 63 er adına dikilmiştir. 25 Nisan 1915 tarihinde Ezineli Yahya Çavuş, emrindeki 63 askerle birlikte, 3 düşman alayıyla 48 saat çarşıarak, düşmanın Çanakkale’yi geçmesine engel olmuşlardır. 1962’de kurulan şehitlik, 1992 yılında yeniden düzenlenmiştir. Yahya Çavuş ve iki arkadaşının temsilî heykelleri anıtın üstündedir. Şehit er Halil İbrahim mezarı da şehitliğin yan tarafındadır.

9.1.9. Alçıtepe (Kirte) Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: Çanakkale

Şehitliğin ismi: Alçıtapa (Kirte) Şehitliği

Şehitliğin yeri: Alçıtepe (Kirte) köyü yöresinde

Şehitliğin yapıldığı tarih: 1945

Bakımdan sorumlu makam: Alçıtepe (Kirte) Köyü Muhtarlığı

Şehit sayısı: 10.000

Şehitlik hakkında bilgi: Şehitlik, Alçıtepe Köyü yöresinde, eski adı Şahindere olan Şehitler Tepesi’nde bulunmakta ve burada on binden fazla şehidimiz yatmaktadır.

9.1.10. Edirnekapı Şehitliği

Şehitliğin bulunduğu il: İstanbul

Şehitliğin ismi: Edirnekapı Şehitliği

Şehitliğin Yeri: İstanbul

Şehitliğin yapıldığı tarih: Bilinmemektedir

Bakımından sorumlu makam: Milli Savunma Bakanlığı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi

Şehit sayısı: 13.000

Şehitlik hakkında bilgi: Edirnekapı, sur dışında yer alır. İstanbul'un bilinen en eski şehitliğidir. Burası ayrıca İstanbul'un fethine şahit olanların topluca gömüldüğü bir alandır. Çok geniş bir alanı kaplayan Edirnekapı Şehitliği Osmanlı devrinde kullanılmıştır. Daha sonra Cumhuriyet döneminde 1926 yılında kurulan Şehitlikler İmar Derneği tarafından onarılı olarak bakımlı hâle getirilmiştir.

Kaynak (Source):

Yurtıcı şehitlikler, Millî Savunma Bakanlığı, Ankara 1999, s. 419.

Haklar (Rights): (Telif ve kullanım hakları ile ilgili bilgiler.)
--

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu uyarınca hazırlanan tüm içeriğin her türlü ortamda umuma arz yetkisi sınırsız süreyle Kültür Turizm Bakanlığına devredilmiştir. Bakanlık sonraki zamanlarda hazırlanan içerikle ilgili düzeltme, ekleme, silme veya yayından kaldırma hakkına sahiptir.

Kaynağı Hazırlayan	Konu Editörü	Proje Yöneticisi
Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. Abdulhaluk Mehmet ÇAY	Prof. Dr. H. Hale KÜNUÇEN